

STORTINGET

Innst. 100 S

(2018–2019)

Innstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

Prop. 28 S (2018–2019) unntatt punktet om kap. 480, og kap. 490, 491 og 3490

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2018 under Justis- og beredskapsdepartementet

Til Stortinget

Sammendrag

Justis- og beredskapsdepartementet legg i denne proposisjonen fram forslag om endringer i løyvingane under diverse kapittel i statsbudsjettet 2018, unnateke punktet om kap. 480 som er handsama i utanriks- og forsvarskomiteen, og kap. 490, 491 og 3490 som er handsama i kommunal- og forvaltingskomiteen.

Punktet om kap. 480 er omtala i Prop. 28 S (2018–2019) på s. 9 der ein blir gjort merksam på at dette ikkje er ei ny løyving, men at løyvinga allereie er gjort i samband med handsaminga av revidert nasjonalbudsjett 2018. Ved ein inkurie vart ikkje løyvinga innarbeidd inntert på svalbardbudsjettet, men er no retta opp, jf. Innst. 113 S (2018–2019) frå utanriks- og forsvarskomiteen.

På bakgrunn av rekneskapstal og venta utvikling vert fleire løyvingar foreslått endra og justerte. Det vert vist til proposisjonen for nærare omtale av endringane.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jan Bøhler, lederen Lene Vågslid og Maria Aasen-Svensrud, fra Høyre, Peter Frølich, Guro Angell Gimse og Frida Melvær, fra Fremskrittspartiet, Liv

Gustavsén og Solveig Horne, fra Senterpartiet, Geir Inge Lien og Emilie Enger Mehl, og fra Sosialistisk Venstreparti, Petter Eide, viser til at det i denne proposisjonen legges fram forslag om endringer i bevilgningene under diverse kapitler i statsbudsjettet for 2018.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til proposisjonens side 5, der departementet viser til at det i november 2018 ble bestemt struktur for utstedelse av pass og nasjonale ID-kort. Beslutningen er ifølge departementet fattet på bakgrunn av en ny faglig vurdering fra Politidirektoratet. Disse medlemmer registrerer at den nye faglige vurderingen inneholder flere kontorer enn den opprinnelige vurderingen. Disse medlemmer registrerer at avgjørelsen har tatt utgangspunkt i målet om at 90 pst. av innbyggerne i hvert distrikt skal ha maksimalt 45 minutter kjøretid til nærmeste kontor. Disse medlemmer registrerer at det i syv politidistrikter likevel er slik at internasjonale krav og forventninger til kvalitet og sikkerhet gjør at målet ikke nås.

Disse medlemmer registrerer at departementet foreslår kompenserende tiltak.

Disse medlemmer viser til at norske pass er et attraktivt dokument og har høy internasjonal status som gir visumfrihet i mange land. Det kan brukes til alt fra svindel, trygdemisbruk og ID-tyveri til alvorlig organisert kriminalitet og terrorisme. Norske pass er ettertraktet i kriminelle miljøer, og det påhviler norske myndigheter et særskilt ansvar for å sørge for at norske pass ikke forsvinner, misbrukes eller forfalskes.

Disse medlemmer viser til at norske myndigheter også pålegges strenge krav til passutstedelse fra FNs organisasjon for sivil luftfart – ICAO. For at norske

pass skal være gyldige reisedokumenter utenfor Norge, er det viktig at norske pass utstedes i sikre omgivelser og ved bruk av utstyr som minsker risikoen for forfalskninger og misbruk. Kravene fra FNs organisasjon for sivil luftfart imøtekomes ikke i dag, og dette er et svært viktig hensyn som har blitt vektlagt i vurderingen av hvordan ny passkontorstruktur skal se ut. Disse medlemmer mener det er uansvarlig av Arbeiderpartiet og Senterpartiet når de ikke tar hensyn til slike sikkerhetskrav når de skal kritisere regjeringen for den beslutningen som er gjort.

Disse medlemmer viser til at det finnes flere passkontor i Norge som utsteder rundt 200 pass i året. Dette tilsvarer 0,03 årsverk. Politidirektoratets faglige anbefaling for å oppfylle de krav til kvalitet som stilles, er at hvert passkontor utsteder et sted mellom 4 000 og 5 000 pass hvert år. Disse medlemmer mener man ikke kan overse slike faglige anbefalinger, og at Arbeiderpartiet og Senterpartiet i det minste kunne kommentert hvordan de selv ville løst en slik situasjon. Disse medlemmer kan imidlertid se for seg at mer ressurser for å holde kontorene åpne ville være eneste løsning fra opposisjonspartiene. Til dette er det å si at penger ikke er avgjørende, fordi mer penger ikke løser det fundamentale sikkerhetskravet: stort nok volum på passutstedelsene til å vedlikeholde kompetansen og ivareta sikkerhetskravene. Dessuten mener disse medlemmer at det uansett er en viktig oppgave for enhver sittende regjering å bruke fellesskapets midler mest mulig effektivt. Dette harmoniserer dårlig med å opprettholde en utdatert, dyr passkontorstruktur med lav utstedelsesvolum og lav oppnåelse av internasjonale sikkerhetskrav. Disse medlemmer er bekymret for at det i dag forsvinner 30 000 norske pass i året i tillegg til at det er for enkelt å skaffe seg et norsk pass på falskt grunnlag. Det er viktig at personellet på passkontorene vedlikeholder sin kompetanse ved jevnlig å utstede pass, og det er viktig at det opparbeides en god kompetanse og erfaring for å kunne være i stand til å avdekke svindel og misbruk.

Disse medlemmer mener det nevnte poenget forsterkes ytterligere når Riksrevisjonen selv har påpekt at det er for dårlig sikkerhet og kvalitet i rutinene for å utstede pass i Norge. Politidirektoratet har selv fastslått at det ikke er forsvarlig å opprettholde dagens antall passkontor. Likevel velger Arbeiderpartiet og Senterpartiet å beskyldte regjeringen for å sentralisere, uten engang å kommentere hvordan de ville forholdt seg til sikkerhetskravene dersom de selv satt i posisjon.

Disse medlemmer viser til at Justis- og beredskapsdepartementet har besluttet å etablere totalt 77 pass- og ID-kontor, noe som er 5 flere enn i Politidirektoratets anbefaling.

Disse medlemmer viser til at hensynet til sikkerhet har vært tungtveiende i vurderingene omkring

passkontorstruktur. Disse medlemmer mener også at brukertilgjengelighet for publikum er et annet tungtveiende hensyn som må vektlegges. Disse medlemmer er derfor tilfredse med at departementet har vektlagt også dette hensynet når det er besluttet kompensierende tiltak. Disse medlemmer viser til at brukertilgjengelighet handler om mer enn bare reisevei fra hjemmet, og at det som kompensierende tiltak foreslås følgende:

- For å spare brukerne for unødvendig ventetid skal alle pass- og ID-kontor ha tilbud om timebestilling.
- For å sikre at publikum får dekket sine behov skal alle politidistrikter tilby utvidede åpningstider.
- Servicetilbudet skal tilpasses lokale forhold. Muligheten for drop-in og fleksible åpningstider skal vurderes lokalt.
- Det skal etableres et system for SMS-varsling, slik at du som bruker får beskjed før passet ditt løper ut.
- I tillegg skal det etableres mobile løsninger for bedre tilgjengelighet i områder med lang reisevei.

Disse medlemmer har for øvrig ingen merknader knyttet til de ulike endringene på de ulike kapitlene og viser til proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at Politidirektoratet har satt retningslinjer om at hver saksbehandler bør behandle minst 1 000 passøknader årlig, og at hvert kontor bør utstede et sted mellom 4 000 og 5 000 pass hvert år. Dette har vært brukt som et tungtveiende argument for å legge ned passkontor. Disse medlemmer viser til at politiet fikk kritikk av Riksrevisjonen i 2015 for sikkerheten ved passutstedelsen, men disse medlemmer vil også understreke at dette gjaldt andre forhold enn tallet på passkontor og hvor mange passøknader hvert passkontor eller hver saksbehandler tar imot årlig. Det har gang på gang fra regjeringshold blitt vist til nye internasjonale retningslinjer fra ICAO som fører til at mange av de mindre passkontorene må avvikes. Disse medlemmer vil imidlertid understreke at ICAO ikke stiller noe krav til antall søknader hver saksbehandler skal ta imot. Disse medlemmer viser til skriftlig spørsmål fra representanten Jenny Klinge til statsråden, Dokument nr. 15:1625 (2016–2017), hvor statsråden i sitt svar bekrefter nettopp dette:

«ICAO har ikke kvantifisert krav til saksmengde, men understreker at alle saksbehandlere som skal motta søknader og verifisere søkerens identitet og grunnlagsdokumenter skal ha grundig og relevant trening relatert til verifikasjon av ID-dokumenter og vurdering av øvrig grunnlagsdokumentasjon.»

Disse medlemmer er skuffet over at regjeringen, etter at stortingsflertallet ba den komme tilbake til Stortinget med en plan for passutstedelse, kun leverte

en merknad i revidert nasjonalbudsjett som redegjorde for hvilke prinsipper regjeringen ville legge til grunn når de skulle bestemme hvilke passkontor som skulle bli nedlagt. Disse medlemmer mener det ble skapt et inntrykk av at saken skulle behandles i Stortinget, men at Stortinget i realiteten ikke har fått noen innflytelse på beslutningen om hvilke passkontor som skal bestå.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil vise til at regjeringspartiene hevder at FNs organisasjon for sivil luftfart – ICAO – avgjør hvilke krav som skal stilles til norske pass for at disse skal være gyldige reisedokumenter utenfor Norge. Disse medlemmer stiller seg undrende til denne påstanden fra regjeringspartiene, all den tid det er ukjent for disse medlemmer at denne organisasjonen stiller forbud om hvor pass skal kunne utstedes. Derimot stiller de krav til kvaliteten der slik produksjon skal utføres. Det spørsmål disse medlemmer stiller seg, er dermed om det rett og slett er regjeringens egne disposisjoner som i realiteten setter begrensinger for hvor det kan utstedes pass, eller om det er uttrykk for et generelt ønske om å sentralisere mest mulig. Disse medlemmer undres over at regjeringspartiene skyver ICAO foran seg for å kunne spare penger.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Representantforslag 35 S (2016–2017) om kvalitet og innhold ved lensmannskontorene, hvor Senterpartiet fremmet forslag om at alle lensmannskontor og politistasjoner som står igjen etter gjennomføringen av politireformen, skal ha mulighet for passutstedelse. Senterpartiet har lenge vært tydelig på at passkontorene ikke må sentraliseres, og mener regjeringen går altfor langt i sin beslutning om å legge ned passkontor.

Disse medlemmer viser til at det har vært en sterk reduksjon i antall lensmannskontorer etter politireformen. Ikke bare forsvinner passtjenesten ved kontorene som legges ned, nå ønsker også regjeringen å legge ned nesten halvparten av de passkontorene som gjenstår. Store deler av befolkningen vil få lange reiseavstander til nærmeste passkontor som følge av dette. Nedleggelsen av passkontorene vil skape vesentlige ulemper. Regjeringen gjør det dyrere og mer tidkrevende for mange å skaffe seg pass, og kuttene kan føre til dårligere kapasitet og lengre køer ved flere passkontor. Disse medlemmer mener regjeringen skyver utgiftene over på privatpersoner og næringsliv. Arbeidstakere risikerer å måtte ta seg fri fra jobb for å rekke å reise til et passkontor i åpningstiden. Barnefamilier kan måtte komme til å ta barna ut av skolen, og eldre og syke vil få en større belastning ved reiseveien.

Disse medlemmer mener det ikke finnes holdpunkter for at små passkontor ikke skal kunne utføre oppgaven vel så godt som større passkontor. Disse medlemmer mener også det er uheldig at misoppfatningen om saksmengde har blitt gjentatt i vedtaket som ble fattet av stortingsflertallet før sommeren, hvor det åpnes for unntak ved endelig beslutning knyttet til struktur og antall passutstedelsessteder «der kvalitet og volum ikke tilfredsstillende internasjonale krav». Disse medlemmer vil nok en gang understreke at ICAOs retningslinjer ikke stiller krav til volum.

Disse medlemmer er bekymret for at fjerningen av passutstedelse svekker de aktuelle lensmannskontorene på en slik måte at det kan føre til ytterligere sentralisering også av andre funksjoner ved lensmannskontorene i fremtiden. På sikt vil dette kunne føre til en sniknedleggelse av lensmannskontor. Disse medlemmer mener gjenværende lensmannskontor må styrkes, ikke svekkes.

På denne bakgrunn fremmer komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen opprettholde dagens struktur for passutstedelse inntil Stortinget har behandlet sak om fremtidig struktur. Regjeringen bes fremme sak for Stortinget snarest.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at alle lensmannskontorer og politistasjoner som står igjen etter gjennomføringen av reformen, skal ha mulighet for passutstedelse.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil peke på at det er foreslått å redusere bevilgningen til voldsoffererstatningen med 55,6 mill. kroner på grunn av at det er behandlet færre saker i 2018 enn forventet. Regjeringen har i lengre tid nedprioritert kontoret for voldsoffererstatning, og dette vil dermed komme i tillegg til den forventede nedgangen i 2019. Dette går først og fremst ut over offer for vold og overgrep, og dette medlem mener regjeringen må ta den økte saksbehandlingstiden og nedgangen i behandlede saker på alvor.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen sikre at alle lensmannskontorer og politistasjoner som står igjen etter gen-

nomføringen av reformen, skal ha mulighet for passustedelse.

Komiteens tilråding II fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding I fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

I statsbudsjettet for 2018 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
400		Justis- og beredskapsdepartementet	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med	650 000
		fra kr 472 704 000 til kr 472 054 000	
410		Domstolene	
	21	Spesielle driftsutgifter, for høyes med	9 951 000
		fra kr 70 259 000 til kr 80 210 000	
	22	Vernesaker/sideutgifter, jordskiftedomstoler, kan overføres, nedsettes med	2 632 000
		fra kr 6 578 000 til kr 3 946 000	
414		Forliksråd og andre domsutgifter	
	21	Spesielle driftsutgifter, nedsettes med	4 000 000
		fra kr 37 976 000 til kr 33 976 000	
430		Kriminalomsorgen	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med	1 115 000
		fra kr 4 690 525 000 til kr 4 689 410 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres, for høyes med	7 000 000
		fra kr 51 019 000 til kr 58 019 000	
	60	Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv., kan overføres, nedsettes med	18 800 000
		fra kr 76 800 000 til kr 58 000 000	
432		Kriminalomsorgens høgskole og utdanningscenter	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med	500 000
		fra kr 270 985 000 til kr 270 485 000	
440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med	7 300 000
		fra kr 17 415 424 000 til kr 17 408 124 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, nedsettes med	40 000 000
		fra kr 142 117 000 til kr 102 117 000	
	22	Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag, kan overføres, nedsettes med	2 000 000
		fra kr 8 975 000 til kr 6 975 000	
	23	Sideutgifter i forbindelse med sivile gjøremål, nedsettes med	6 600 000
		fra kr 27 507 000 til kr 20 907 000	
	25	Retur av asylsøkere med avslag og andre utlendinger uten lovlig opphold, overslagsbevilgning, nedsettes med	31 300 000
		fra kr 149 154 000 til kr 117 854 000	
444		Politiets sikkerhetstjeneste (PST)	
	1	Driftsutgifter, for høyes med	7 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
		fra kr 879 434 000 til kr 886 434 000	
451		Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 456 post 1</i> , nedsettes med	35 500 000
		fra kr 791 234 000 til kr 755 734 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , nedsettes med	9 200 000
		fra kr 71 534 000 til kr 62 334 000	
453		Sivil klareringsmyndighet	
	01	Driftsutgifter, nedsettes med	800 000
		fra kr 32 238 000 til kr 31 438 000	
454		Redningshelikoptertjenesten	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med	32 308 000
		fra kr 678 971 000 til kr 646 663 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> , nedsettes med	111 498 000
		fra kr 2 271 502 000 til kr 2 160 004 000	
455		Redningstjenesten	
	1	Driftsutgifter, <i>for høyes</i> med	750 000
		fra kr 108 317 000 til kr 109 067 000	
456		Nød- og beredskapskommunikasjon	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 451 post 1</i> , nedsettes med	22 100 000
		fra kr 171 918 000 til kr 149 818 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> , <i>for høyes</i> med	40 400 000
		fra kr 44 352 000 til kr 84 752 000	
466		Særskilte straffesaksutgifter m.m.	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med	72 266 000
		fra kr 1 168 387 000 til kr 1 096 121 000	
469		Vergemålsordningen	
	21	Spesielle driftsutgifter, nedsettes med	5 230 000
		fra kr 155 230 000 til kr 150 000 000	
471		Statens erstatningsansvar og Stortingets rettferdsvederlagsordning	
	71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsbevilgning</i> , <i>for høyes</i> med	30 000 000
		fra kr 106 543 000 til kr 136 543 000	
473		Statens sivilrettsforvaltning	
	70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med	55 550 000
		fra kr 355 550 000 til kr 300 000 000	
474		Konfliktråd	
	1	Driftsutgifter, <i>for høyes</i> med	620 000
		fra kr 119 620 000 til kr 120 240 000	
Inntekter			
3400		Justis- og beredskapsdepartementet	
	1	Diverse inntekter, nedsettes med	950 000
		fra kr 5 355 000 til kr 4 405 000	
3410		Domstolene	
	1	Rettsgebyr, nedsettes med	44 208 000
		fra kr 365 510 000 til kr 321 302 000	
3432		Kriminalomsorgens høgskole og utdanningscenter	
	3	Andre inntekter, nedsettes med	500 000
		fra kr 1 033 000 til kr 533 000	
3440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten	
	1	Gebyr – pass og våpen, <i>for høyes</i> med	42 700 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
		fra kr 258 348 000 til kr 301 048 000	
	2	Refusjoner mv, n e d s e t t e s med	50 000 000
		fra kr 272 715 000 til kr 222 715 000	
	6	Gebyr – utlendingssaker, f o r h ø y e s med	444 000
		fra kr 264 892 000 til kr 265 336 000	
	7	Gebyr – sivile gjøremål, f o r h ø y e s med	73 400 000
		fra kr 831 643 000 til kr 905 043 000	
	8	Refusjoner fra EUs grense- og visumfond, f o r h ø y e s med	24 900 000
		fra kr 21 258 000 til kr 46 158 000	
3444		Politiets sikkerhetstjeneste (PST)	
	2	Refusjoner, f o r h ø y e s med	5 500 000
		fra kr 14 500 000 til kr 20 000 000	
3456		Nød- og beredskapskommunikasjon	
	2	Refusjoner driftsutgifter, n e d s e t t e s med	9 300 000
		fra kr 32 954 000 til kr 23 654 000	
	4	Refusjoner større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, f o r h ø y e s med	27 600 000
		fra kr 9 352 000 til kr 36 952 000	
3474		Konfliktråd	
	2	Refusjoner, f o r h ø y e s med	620 000
		fra kr 681 000 til kr 1 301 000	

II

Stortinget ber regjeringen opprettholde dagens struktur for passutstedelse inntil Stortinget har behandlet sak om fremtidig struktur. Regjeringen bes fremme sak for Stortinget snarest.

Oslo, i justiskomiteen, den 6. desember 2018

Lene Vågslid

leder

Peter Frølich

ordfører

